

„Przechodniu powiedz Polsce, żeśmy polegli wierni w jej służbie”.

Walki o Monte Cassino

W maju 1944 rozegrała się bitwa o Monte Cassino, zwana bitwą o Rzym.. Jest to wzgórze we Włoszech. Wysokość 516 m. Wznosi się na nim od 529 r. klasztor Benedyktynów. W czasie II wojny wraz ze wzgórzami było kluczową pozycją obronną niemieckiej linii Gustawa, strzegącej drogi z Neapolu do Rzymu. W dniach 17-25 stycznia, 15-18 lutego, 15-25 marca Niemcy odparli trzy ataki wojsk alianckich. W czasie walk nie zdobyto ani ufortyfikowanych wzgórz, ani znajdującego się u ich podnóża miasta Cassino. Biorący udział w atakach alianci stracili 54 tys. żołnierzy. Po nieudanym, trzecim natarciu dowódca 8 Armii brytyjskiej zwrócił się do dowódcy 2 Korpusu Polskiego, generała W. Andersa, z propozycją zdobycia wzgórza Monte Cassino.

2 Korpus Polski liczył 48 tys. żołnierzy i składał się z 3 Dywizji Strzelców Karpackich, dowodzonej przez generała brygady B. Ducha, 5 Kresowej Dywizji Piechoty, 2 Brygady Pancernej, grupy artylerii (10 pułków artylerii) .

Pierwsze natarcie 2 Korpusu (11-12 maja), odparte przez Niemców, przyniosło duże straty, umożliwiło jednak Brytyjczykom przełamanie niemieckiej obrony.

17 maja 2 Korpus wznowił natarcie, które zakończyło się zdobyciem łańcucha wzgórz i nawiązaniem styczności poprzez patrole z angielską 78 Dywizją Piechoty. 18 maja w godzinach rannych patrol 12 Pułku Ułanów Podolskich, dowodzony przez podporucznika K. Gurbiela, dotarł do opuszczonego nocą przez Niemców klasztoru.

Wraz ze zdobyciem Monte Cassino niemiecka linia Gustawa została przełamana. Na stoku Monte Cassino znajduje się polski cmentarz wojskowy, na którym pochowany jest również generał W. Anders.

W. Anders

Urodził się 11 sierpnia 1892 w Błoniu , znajdujących się na terenie zaboru rosyjskiego. Oboje rodzice byli z pochodzenia Niemcami wyznania ewangelickiego. Uczęszczał do warszawskiego gimnazjum realnego. Studiował na Politechnice w Rydze. Od 1910 w armii rosyjskiej, ukończył kawaleryjską szkołę oficerów rezerwy. Podczas I wojny św. był porucznikiem dragonów, dowodził szwadronem i został 3-krotnie ranny. W 1917 ukończył skrócony kurs Akademii Sztabu Generalnego w Petersburgu. Następnie brał udział w formowaniu oddziałów I Korpusu Polskiego. Po kapitulacji korpusu przed Niemcami wrócił do kraju i wstąpił do Wojska Polskiego. W wojnie polsko-bolszewickiej 1920 był dowódcą 15 Pułku .W październiku 1921 rozpoczął studia w Wyższej Szkole Wojennej w Paryżu. Od listopada 1925 komendant Warszawy. Podczas przewrotu majowego był szefem sztabu wojsk rządowych. W latach 1928-1939 dowódca Nowogródzkiej Brygady Kawalerii, z którą wyruszył na wojnę 1939 r.

Lata II wojny światowej

Wobec zaciskającego się pierścienia niemiecko-sowieckiego generał Anders zdecydował rozformować Grupę Kawalerii na mniejsze grupy, które miały przedostać się na Węgry.

Przebijając się w jednej z takich grup, 29 września w okolicach generała Anders, dwukrotnie ranny, dostał się do niewoli sowieckiej. Przetrzymywany w lwowskim szpitalu, następnie w więzieniu we Lwowie, 29 lutego 1940 wywieziony przez NKWD do Moskwy i osadzony w centralnym więzieniu NKWD na Łubiance. Podczas 22-miesięcznego pobytu w więzieniu był wielokrotnie przesłuchiwany i bezskutecznie namawiany do wstąpienia do Armii Czerwonej. Został uwolniony po wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej i podpisaniu układu Sikorski- Majski. Od 4 sierpnia 1941 twórca i dowódca Polskich Sił Zbrojnych w ZSRR, a po ewakuacji latem 1942 wojska i ponad 20 tys. cywilów (uratowanych z więzień i łagrów) do Iranu – dowódca Armii Polskiej na Wschodzie (Irak, Palestyna) i 2 Korpusu Polskiego, którym dowodził w kampanii włoskiej. Od 2 października 1944 do 5 maja 1945 pełniący obowiązki Naczelnego Wodza Polskich Sił Zbrojnych i Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych. Potępił Jaltę i oddanie Polski pod wpływ ZSRR.

Lata powojenne

Władze komunistyczne Polski w 1946 roku odebrały mu stopień generała i polskie obywatelstwo, które przywrócono mu pośmiertnie w 1989. Pozostając na emigracji kontynuował działalność polityczną, ukierunkowaną na zachowaniu ciągłości konstytucyjnej Rządu Emigracyjnego w Londynie. Od 1949 był przewodniczącym Skarbu Narodowego. Uczestniczył w kampanii na rzecz uwolnienia Polaków przebywających w łagrach. W 1956 poprowadził w Londynie marsz 20 tysięcy polskich emigrantów. Do końca życia pozostał na emigracji. Zmarł w 26. rocznicę bitwy pod Monte Cassino. Pochowany, zgodnie z jego wolą wśród żołnierzy na Polskim Cmentarzu Wojennym pod Monte Cassino.

Wszystkich spoczywających polskich żołnierzy we Włoszech jest:

Monte Cassino-1072

Loreto-1080

Bolonia-1432

Casamassima-430

Oto lista naszych żołnierzy z powiatu opolskiego:

Monte Cassino:

Bolesław Adamczyk kpr.6.B.Strz.

ur. 20 I 1912

Skoków, pow. opolski

zm. 17 V 1944

II-C-20*)

Bolesław Ciosek uł. P.U. Pod.

ur. 17 IV 1914

Elżbieta, pow. opolski

zm. 22 V 1944
I-C-15

Józef Kałdunek kpr. 17. B. Strz.
ur. 27 VII 1913
Obliżniak, pow. opolski
zm. 17 V 1944
VI-A-7

Bolesław Niezgoda strz. 6. B. Strz.
ur. 13 IX 1919
Karczmiska, pow. opolski
zm. 17 V 1944
II-C-17

Cmentarz - Loreto:

Stefan Siudem st. uł. 15. P.U. Pozn.
ur. 19 IV 1921
Chruślina, pow. opolski
zm. 8 VII 1944
VII - E- 6

Cmentarz - Bolonia:

Jan Paduch plut. 317. Komp. Transp.
ur. 5 X 1899
Emilcin, pow. opolski
zm. 15 VII 1946
24 - A- 3

Cmentarz - Casamassima:
- brak

M. Wańkowicz, Szkice spod Monte Cassino''(frg).

„ zginiecie! - mówiły im łapani, Oświęcim, Majdanki, tortury, publiczne egzekucje.
Zginiecie tu!!!- mówiły wszystkie obozy koncentracyjne świata.....Ale oni przyszli pod
górze Monte Cassino.....
Schodami wchodzimy , wejścia pilnują 2 ogromne orły, o potężnych skrzydłach
husarskich. Pośród liczącego 1400 m kw. Plateau szesnastometrowy krzyż Virtuti
Militari z wiecznie płonącym zniczem. Plateau oznacza amfiteatr 9 tarasów ułożonych z
wapiennych głazów. Na każdym tarasie dwuszeręgu groby- na każdym krzyż. 1070

grobów .Na najwyższym tarasie bryła głazu- ołtarz i po murze kute godła oddziałów.
Kiedy ze szczytu cmentarza , białą flagą schodów idzie się w dół, napis : „, Przechodniu
powiedz Polsce, żeśmy polegli wierni w jej służbie”.

Bibliografia:

1. A.Gzela, K. Kasprzak, ...piły polską krew, Lublin 2009 r.
2. M. Wańkowicz, Szkice spod Monte Cassino'', Warszawa 1995 r.(frg).
3. A. Studziński, Przewodnik po polskich cmentarz wojennych we Włoszech.